

Frumvarp til laga

um brottfall laga nr. 87/2002, um heimild til handa ráðherra, f.h. ríkissjóðs,
til að ábyrgjast skuldabréf vegna fjármögnunar nýrrar
starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar ehf.

Flm.: Sigríður Á. Andersen.

1. gr.

Lög nr. 87/2002, um heimild til handa ráðherra, f.h. ríkissjóðs, til að ábyrgjast skuldabréf
vegna fjármögnunar nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar ehf., falla brott.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Ríkisábyrgðir á skuldbindingum einkafyrirtækja fela sér mikla áhættu fyrir ríkissjóð, þeim mun meiri sem fjárhæð ábyrgðarinnar er hærri. Ábyrgðir af þessu tagi eru ríkisstyrkur sem veittur er með ógagnsæjum hætti. Ríkisstyrkir til einkafyrirtækja raska samkeppni fyrirtækja um fjármagn, viðskiptavini og starfsfólk. Árið 2002 óskaði Íslensk erfðagreining ehf. eftir því við ríkið að það ábyrgðist fjárfestingu móðurfyrirtækis þess í tengslum við nýja starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar sem þá var fyrirhuguð á sviði lyfjaþróunar. Við þessari beiðni var orðið með lögum nr. 87/2002.

Hingað til hefur deCODE Genetics Inc. ekki óskað eftir að heimild sú er löginn veita verði nýtt. Í skýrslu Ríkisendurskoðunar til Alþingis frá október 2015 kemur fram að samkvæmt upplýsingum frá fjármála- og efnahagsráðuneytinu hefði deCODE afturkallað beiðni sína um ríkisábyrgð áður en til ríkisábyrgðar kom. Fyrirtækið óskaði eftir gjaldþrotaskiptum í Bandaríkjunum árið 2009.

Í nefndri skýrslu Ríkisendurskoðunar segir:

„Óljóst er hvort heimild fjármála- og efnahagsráðherra sé enn virk.

Ríkisendurskoðun vekur athygli á því að lög nr. 87/2002 eru enn í gildi þótt umsókn um ríkisábyrgð hafi verið dregin til baka árið 2004. Heimildin var ekki bundin neinum tíma-ramma þó að hún hafi verið tengd tilteknu verkefni.

Í frétt í Viðskiptablaðinu 17. nóvember 2009 kom fram að fjármálaráðuneyti hefði veitt þær upplýsingar að deCODE gæti í ljósi framangreinds enn sótt um ríkisábyrgðina. Fjármála-ráðherra þyrfti þó að samþykka hana og skrifa undir samninga þess efnis. Í svari við fyrirspurn Ríkisendurskoðunar til fjármála- og efnahagsráðuneytis um þetta í ágúst 2015 kom fram að það liti svo á að lagaheimildin væri hvorki opin né tímalaus. Hún hefði verið tengd fjármögnun lyfjaþróunaráforma sem síðan hefðu verið fjármögnuð eftir öðrum leiðum. Engin þörf væri á að fella löginn formlega úr gildi þar sem skilyrði fyrir ábyrgðarveitingunni væru ekki lengur fyrir hendri. Ríkisendurskoðun telur engu að síður rétt að fjármála- og efnahags-ráðuneyti stuðli að því að löginn verði felld úr gildi enda þjóni þau engum tilgangi.“

Þótt heimild samkvæmt lögnum hafi vissulega verið skilyrt við afmarkað verkefni „á sviði lyfjaþróunar“ má deila um þá skoðun ráðuneytisins að sú afmörkun sé svo þröng að lagheimildin verði ekki talin opin. Þá liggur fyrir að lögin eru ekki tímabundin. Í þessu ljósi og í ljósi athugasemda Ríkisendurskoðunar og afstöðu fjármála- og efnahagsráðuneytisins sem lýst er í skýrslu Ríkisendurskoðunar er hér lagt til að lögin falli úr gildi.